

[Statsministeren.]

er ofte saa stærke, at de ikke kan overvindes, og da man selvsagt i mange Tilfælde ikke kan forsvare blot at lade Tingene gaa deres egen Gang, undgaar man ikke at komme i Modsetning til snart det ene, snart det andet af Partierne, saa skarpt som disse staar over for hinanden. Naar man altsaa i et Spørgsmaal ikke kan følge Sambandspartiet, bliver Betegnelsen den, at man gaar Selvstyrepartiets og Løsrivelsestendensernes Ærinde, selv om dette ikke har det mindste med Virkeligheden at gøre.

Jeg skal, hvad angaar Artiklen, ganske se bort fra det Sprog, der føres. Vi plejer her i Danmark at betegne det som Grovheder. De ubeherskede Ord, og hvad der i saa Henseende findes, skal jeg imidlertid ganske se bort fra. Saadanne Udtryksformer er i de færøske Blade saa tit anvendte, først og fremmest i Bladet „Tingakrossur“, Selvstyrepartiets Blad, og dernæst i det nye Erhvervspartiet Blad, „Dagblaðið“, saa hvis man skulde begynde at beskæftige sig med disse Uartigheder, blev man sent færdig. Derimod skal jeg tage de Spørgsmaal frem, som den paagældende Artikel beskæftiger sig med, Skolesproget, Kirkesproget, Finansplanen og Færøfiskeriet ved Grønland.

For Skolesprogets Vedkommende, som den ærede Ordfører (Hendriksen) udførligt har beskæftiget sig med, drejer det sig om en gennem Undervisningsministeriet indhentet kongelig Resolution af 12. December 1938, der ændrer en tidligere kongelig Resolution, nemlig af 16. Januar 1912, angaaende forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen i Bygderne paa Færøerne. Denne Anordning indeholdt i § 7 en Bestemmelse, der lød saadan:

„Der bør ved Undervisningen lægges Vægt paa, at Børnene foruden at tilegne sig Lærestoffet lærer at forstaa og tale det danske Sprog, saa at de mundtlig kan gøre Rede for det i hvert af Skolefagene lærte, saavel paa Dansk som paa Færøsk. Tilegnelsen af Stoffet kan og bør særlig for de yngre Børns Vedkommende lattes ved Benyttelse af Børnenes sædvanlige Talesprog, Færøsk, medens det, for at den fornødne Færdighed i Brugen af det danske Sprog kan opnaas, er nødvendigt, at Undervisningen i de enkelte Fag, navnlig over for de ældre Børn, hovedsagelig foregaa paa Dansk.“

Denne Bestemmelse er altsaa ved kongelig Resolution af 12. December f. A. ændret til at lyde:

„Ved Undervisningen i Færøsk og Dansk lægges der Vægt paa, at Børnene

opnaar Færdighed i Brugen af de to Sprog saavel i Læsning som i Tale og Skrift.“ Det bemærkes altsaa, at der skal undervises baade i Færøsk og Dansk, og den omtalte Bestemmelse angaar ikke, i hvilket Sprog der skal undervises, men kun paa hvilket Sprog Undervisningen skal foregaa. Det er her, Rettelsen er foretaget; Forskellen er, som man sikkert vil kunne opfatte, ikke forfærdelig stor.

Allerede i 1912 fastslog man, at man særlig for de yngre Børns Vedkommende skulde lette Tilegnelsen ved Benyttelse af Børnenes sædvanlige Sprog, men tillige udtaltes det, at det, for at den fornødne Færdighed i Brugen af det danske Sprog kunde opnaas, var nødvendigt, at Undervisningen, navnlig af de ældre Børn, hovedsagelig foregik paa Dansk. Det anerkendtes altsaa fuldt ud allerede i 1912, at Færøsk er Børnenes Talesprog, der bør benyttes. For Dansks Vedkommende er det Hensynet til at opnaa den fornødne Færdighed, der kommer i Betragtning og efter Anordningens Ord — altsaa den dengang udstedte Anordnings Ord — gjorde det nødvendigt, at de ældre Børn hovedsagelig fik Undervisning paa Grundlag af Dansk. I Forholdet til Dansk er det Bibringelsen af Færdigheden, det kommer an paa, og Regelen om Undervisning paa Dansk er en Vejledning, en Anvisning snarere end et egentligt Paabud. Kravet gaar i hvert Fald i Henhold til den gamle Anordning ikke videre, end Hensynet til Færdigheden udkræver. Nu var Forholdet imidlertid det, at Regelen om Undervisning paa Dansk ikke blev overholdt paa Færøerne. Det maa vist siges, at Grunden hertil næppe var den, at man i og for sig tog Afstand fra, at Børnene skulde have Færdighed i Dansk, men langt mere den, at man har betragtet denne Regel som en Tvangsregel, der indeholdt en Underkendelse af og et Forsøg paa Undertrykkelse af det færøske Sprog. Der har selvfølgelig ikke skullet ligge noget saadant i denne Regel; det har ogsaa Sambandspartiet forstaaet, for dette Parti har jo selv Hævdelsen af det færøske Sprog paa sit Program. Men fra anden Side blev det altsaa opfattet saaledes, baade fra politisk Side og fra Lærernes Side, og i lange Tider er Regelen faktisk blevet opfattet som en Tvangsregel, man satte sig ud over.

Nu skulde vi Danske vel have særdeles god Grund til at forstaa, hvorledes Sprogtvang virker, men vi havde altsaa her en Regel, der i store Kredse opfattedes som en uretfærdig Sprogtvang, og som praktisk